

Международно биенале „Изкуство на миниатюрата“ – Русе

Първият в България Международен русенски форум „Изкуството на миниатюрата“ с двете си издания през ноември 2007 г. и 2009 г. привлича редица български творци, а с изложбата в Прага през ноември 2009 г., проведена в Българския културен институт, отправи своята покана за участие към чешките художници, скулптури и фотографи. Приятно допълнение на русенския акцент към представителната обща изложба бе музикалният фон от изпълненията на известното българско Джаз студио – Русе с ръководител саксофониста Петър Петров.

ГОЛЯМАТА РЕКА

Съпровождащи към изложбата на Миниарта са рекламните анонси към уникалното културно-историческото наследство на Русе и региона, които с текст и визия разкриват големите възможности за културен туризъм в тази част на България. Те информирани отвеждат по туристически маршрути, оформени от вековното историческо развитие на Русе, неизменно свързано и детерминирано от Голямата река. Градът от праисторическо време (наречен от археолозите Русенска селищна могила), преминава през античния кастел (наречен от римляните Сексагинта Приста), през средновековния Русе и Гюргевград, османския Русчук и следосвободенския Руссе и остава на съвременния Русе да изследва, опазва и популяризира различни по характер и предназначение обекти с местно, национално и световно значение. Част от колективния продукт на специалисти от Регионалния исторически музей, русенски издатели и частни медии е предоставен за чешката публика от Туристическия информационен център към Община Русе. Надявам се в най-скоро време чешките граждани да бъдат гости на крайдунавския град – на път за българското черноморие.

МАРШРУТИ

На ползващите български и английски език изключително полезни са общия пътеводител „Маршрути“ с представени 8 атрактивни такива, отделно изведените маршрути „Сгради европейско наследство“ с DVD, „Храмове“ с DVD, „Крепости“ и „Фестивали“, както и брошури за:

ИВАНОВСКИТЕ СКАЛНИ ЦЪРКВИ, обединени в изградения през XIII и XIV в от българските царе манастир „Св. Архангел Михаил“, който представлява археологически резерват, част от световното културно наследство под закрилата на ЮНЕСКО;

БАСАРБОВСКИЯ МОНАСТИР, единственият действащ скален манастир в България;

КРЕПОСТТА ЧЕРВЕН, най-значимият средновековен град от XIV в. на север от Търновград, със запазена 12-метрова кула-стражница, прототип на възстановената Балдуиновата кула на хълма Царевец в столицата на Второто българско царство;

СЕКСАГИНТА ПРИСТА (в превод „Пристанище на шейсетте кораба“) – римският кастел от времето на император Веспасиан (69 – 79 г.), предшественик на съвременния град Русе;

ПАНТЕОНЪТ НА ВЪЗРОЖДЕНЦИТЕ, национален паметник – костница на 453-ма участници в Ботевата чета, в Червеноводската чета, в Априлското въстание и опълченци от руско-турската освободителна война (1877 – 1878 г.);

ПРИРОДНИЯТ ПАРК „РУСЕНСКИ ЛОМ“

един от 10-те такива в България, разположен по каньоновидната долина на последния, 10-ти приток на р. Дунав с красиви крайречни тераси, меандри, високи отвесни скали, зони с богато животинско видово разнообразие, пещери и скални образувания. Филмът на русенската Арена Медия със заглавие „Невидяната България“ увлекателно представя туристическите маршрути на Русе и региона.

СФОРМИРАНЕТО НА ГОЛЯМА ЧЕШКА КОЛОНИЯ В КРАЙДУНАВСКИЯ ГРАД

„Русенската“ презентация с отправените творчески и туристически покани към чешката аудитория се подсилва с един почти неизвестен, но интересен за нея аргумент, свързан със сформирането на голяма чешка колония в крайдунавския град. Той е на научно ниво и е представен в мои публикации на престижни международни форуми

в Прага, София, Пловдив и Русе, които разширяват и задълбочават историческото познание за ролята на чехите в България след Освобождението, определена от българската бохемистика като цивилизаторска. Значимият русенски влог от професионалната реализация на чехите в България се дължи на мястото, което крайдунавският град заема в българското национално развитие през втората половина на XIX в. и началото на XX в. В този период Русчук на Дунава израства като българският град на модерността, на европейското и перспективното развитие, в който много от нещата се случват тук за първи път. Голямата река го превръща във важно търговско пристанище, което чрез най-удобната за онова време транспортна комуникация със Западна и Централна Европа и първата железница през Варна до столицата на Османската империя създава за България активни стопански връзки. Положението му на административен център на Дунавския вилает засилва икономическия и културния му потенциал, а след Освобождението го превръща в най-големия и бързо развиващ се търговски и индустриален град на Княжеството. Икономическата инвазия на европейските държави в земите по Долния Дунав определят Русчук за седалище на повече от десет чужди консулства, от които Австрийското (Австро-Унгарско) е най-

рано създаденото и е много активно. След образуването на Чехословашката държава, търговските интереси по Дунава водят и до откриването на дипломатическо представителство с официално назначените консули Алоис Прохазка от ноември 1924 г. до юли 1929 г. и Зденек Табек, който е на този пост до закриването на консулството на 18 февруари 1932 г., когато функциите му се поемат от чехословашката легация в София. „Градът на Баба Тонка“ преди и след Освобождението събира в своите очертания исторически личности, които пазят живата връзка с възрожденската епоха и на тази основа градят авторитета и влиянието на Русчук. В такава благоприятна обществена атмосфера и привлекателна работна среда на устремената към възход българска държава се реализира успешно чешкият културен и стопански модел, възприеман от русенци като европейски еталон,

утвърдени традиции и модерно развитие. Те приемат поканите, както на българските власти, основани на културната спогодба между Австро-Унгария и Княжеството, така и на местната власт, русенските частни индустриалци, предприемачи и банкери, на роднини и сънародници или на познати русенци. Всички тези обстоятелства оформят дълъг регионален списък на чешки новатори и съзидатели на съвременна България в различни направления и в значително по-широки хронологични граници. Изследването и популяризирането на тази проблематика лобира за развитието на съвременния българо-чешки културен и стопански диалог, улеснява и поддържа в традиция полезни двустранни партньорства и продължава доверието в днешното ни общо европейско общуване.

Диана Маринова,
куратор на изложбата